Ч. 241 (13.189). Львів, субота 29. жовтня 1932. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·90 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За українську школу!

Виховувати й навчати свою дітвору і молодь рідною мовою — це безперечне і природне право кожного народу. Український нарід мусить використати всякі можливости, щоби забезпечити свому молодому поколінню українську школу й українське виховання. Бо в чиїх руках школа, в того руках будучність нації. Це писане й неписане право.

Конституція Польщі та зокрема закон з 26. вересня 1922 р. дають українському народові засадниче право на українську школу й українське виховання учителями української народности. Всупереч тим законам український стан посідання сильно зменшився. Українці стратили поверх 3.000 українських шкіл, які перемінено на польські й утраквістичні. З таким станом український нарід не погодився і не може погодитися.

Закон з 31. липня 1924 р. дає право українському народові домагатися навчання в школах рідною мовою. Саме тепер минуло 7 літ від часу першого шкільного плебісциту в 1925 р. Найшла пора наново повести всенародню акцію, щоби легальним шляхом відзискати утрачені українські школи і здобути нові всюди там, де є до того законні умовини.

Тому мусимо в цьому році перевести загальний шкільний плебісцит за українською школою по всіх українських громадах, де її нема. Мусимо подбати, щоби для українських дітей здобути українську школу.

Зорганізованим масовим вношенням шкільних деклярацій за українською школою зазначім, що український нарід ніколи не зречеться свого права на українську школу!

В боротьбі за душу української дитини не сміє бути ніяких хитань ані ріжниці думок, бож це боротьба за життя Нації!

Тому всі за українську школу!

У Львові, дня 26. жовтня 1932.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“:
Ілля Кокорудз, голова, **Д-р М. Коновалець**, секр.
Члени Головної Управи „Рідної Школи“:
о. Базюк Олекса, Великанович Дмитро, Д-р Кордюк Юліян, Кузьмович Володимир, Д-р Левицький Кость, Малицька Константина, Мороз Микола, Струтинський Михайло, Д-р Федів Ігор, Хруцький Сергій.

Організація загального шкільного плебісциту за українською школою.

I. Правна Оборона при Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10.

Головна Управа „Рідної Школи“ організує у себе **Правну Оборону**, яка:

1) Подає інформації й поучення, як найуспішніше використати закон з 31. липня 1924 р., що обнимає деякі постанови про організацію шкільництва (Д. З. Р. П. ч. 79 поз. 766).

2) Подає правні поради та інтервенює перед властями.

3) Веде евіденцію всіх відбутих шкільних плебісцитів за українською школою.

II. Повітовий Плебісцитовий Комітет.

1) В кожному політичному, а по змозі й судовому повіті має заснуватися найдальше до 15. листопада 1932: **Повітовий Плебісцитовий Комітет** з представників українських батьків (матерей) дотичного політичного чи судового повіту із збереженням приписів про збори.

2) Завданням Повітового Плебісцитового Комітету є:

а) у відповідний спосіб інформувати заінтересованих у шкільному плебісциті за українською школою батьків та їхніх заступників про законні постанови та найкращі способи легального переведення шкільного плебісциту;

б) з кожній громаді (місцевости), в якій треба переводити шкільний плебісцит, заснувати найдальше до 1. грудня 1932. **Місцевий Плебісцитовий Комітет** з батьків (матерей чи опікунів) дітей української народности;

в) порозумітися з громадами своєї области, скільки треба примірників шкільних деклярацій за українською мовою навчання на цілу область;

г) купити у **книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20**, або просто в канцелярії **Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10**, потрібну скількість шкільних деклярацій по ціні 3 сотики за штуку та розділити їх разом з інструкціями і блянкетами на звіт про переведений шкільний плебісцит по тих громадах своєї области, де буде переводитися шкільний плебісцит, в ціли доручення батькам чи їхнім заступникам за зворотом 3 сот. від 1 шк. деклярації.

3) В часі переводження шкільного плебісциту на місцях подавати правні поради в поодиноких випадках та інтервеніювати у властей.

4) Після скінчення шкільного плебісциту Повітовий Плебісцитовий Комітет збере виповнені звіти з кожної громади, де був переведений плебісцит (якщо ті звіти булиб неповні, то подбає про їхнє доповнення), і з власним подрібним зіставленням за цілу свою область та завважками перешле до **Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10.**

III. Місцевий Плебісцитовий Комітет.

1) В кожній українській місцевости, де є польська або утраквістична школа, мають батьки українських дітей чи їхні заступники заснувати **Місцевий Плебісцитовий Комітет** в ціли переведення шкільного плебісциту за введенням у тих школах української мови навчання по думці закону з 31. липня 1924 р.

2) Закон з 31. липня 1924 р. постановляє, що українську мову навчання в істнуючій або майбутній школі мається ввести тоді:

а) коли в громаді є що-найменше 25 проц. українського населення,

б) коли батьки української народности, чи їхні заступники внесуть деклярації що-найменше за 40 дітей у шкільному віці (від 7 до 14 літ життя, без огляду на те, чи ті діти ходять до школи чи ні) з домаганням ввести українську мову навчання.

Заввага: Хоча закон вимагає внесення шкільних деклярацій з домаганням української мови навчання у школі тільки за 40 дітей української народности, одначе порадно подбати, щоби такі деклярації внесли по змозі всі українські батьки чи їхні заступники, бо буває, що декілька деклярацій уневажнять і тоді не сталоб решти до повного числа 40, а також тому, бо тоді відпаде твердження, що, мовляв, за решту дітей внесено деклярації з домаганням польської мови навчання, чого нема змоги провірити.

3) Місцевий Плебісцитовий Комітет закупить потрібну кількість шкільних деклярацій з домаганням української мови навчання і розділить їх між усіх батьків дітей української народности у шкільному віці (за зворотом коштів друку по 3 сот. від 1 деклярації) і поручить, як їх виповнити. Виповнені шкільні деклярації мають батьки або їхні заступники попідписувати у громадськім уряді (у гміні), який (-а) обовязаний (-а) безплатно потвердити власноручність підпису. На випадок якоїнебудь перепони у громадськім уряді внести проти начальника громади (війта, солтиса) зажалення до староства, як також до воєвідства і міністерства внутрішніх справ. Якщо це не помогло би, то підписи підтверджувати у нотаря, в суді, або в старостві.

Заввага. При виповнюванні шкільних деклярацій не вичеркувати польських слів: „ruskей, rusińskей“, „ношехней“ та „руска, русіньска“, щоби не давати притоки до евентуального уневажнення тих деклярацій.

4) Щоби мати контролю над цілою плебісцитовою акцією та унеможливити зловживання, треба шкільні деклярації вносити збірно та до них можна долучити супровідне письмо і доручити повітовому шкільному інспекторові за потвердженням відбору на написі (рубрум). Якщо який шкільний інспектор не схоче потвердити напису, то внести проти нього зажалення до приналежної шкільної кураторії і до міністерства освіти, а шкільні деклярації вислати порученим листом і рецепіс дбайливо переховати. Все те треба доручити чи післати почтою, так, щоби вплинуло до повітової шкільної ради найдальше до 31. грудня 1932 р.

5) Комітет зробить для себе відпис осіб, хто і за котрі діти вніс шкільні деклярації і взагалі з кожного письма у справі шкільного плебісциту, яке висилається кудинебудь, треба робити докладний відпис з усіми підписами і дбайливо переховати у себе.

6) Після скінчення шкільного плебісциту Місцевий Плебісцитовий Комітет виповнить „Звіт“ з переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання в дотичній місцевости і перешле його найдальше до 5. січня 1933 р. приналежному Повітовому Шкільному Комітетові.

7) Кожний Місцевий Плебісцитовий Комітет повинен купити собі брошури: **Володимира Целевича „Про нові польські шкільні закони“** — ціна 50 сот. та **Івана Герасимовича: „На трівогу! Основи української нації загрожені“** — ціна 1 зол. Набути можна у **книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20.**

Дальші поучення, як поступати після 31. грудня 1932 р., подамо у свому часі.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Голодівка вязнів.

ВИЛЬНО, 27. 10. ПАТ. З погранича повідомляють, що у вязниці в Оліці вибухла голодівка політичних вязнів. 112 вязнів відмовилося приняти поживу і зажадали, щоби прийшов прокуратор. Причиною є нелюдяне поведення вязничної сторожі й управи з вязнями.

Змова проти румунського короля.

ЛЬОНДОН, 27. X. ПАТ. Англійські часописи подають сенсаційну вістку з Букарешту про невдалий замах на румунський престіл, який плянував завзятий ворог короля Карла, князь Стірбей. У змові брала участь також княгиня Олена, б. жінка короля. Конспірацію здемаскував прем'єр міністрів Манів.

Балканська конференція.

БУКАРЕШТ, 27. X. ПАТ. Третя балканська конференція скінчила свої праці, ухвалюючи балканську умову. Болгарська делегація, ствердивши, що досі не виконано постанов другої конференції балканської щодо охорони меншин, зголосила внесення, щоби відложити приняття пакту до наступної конференції в надії, що та справа буде управильнена. Тому, що це внесення відкинули, болгари покинули салю нарад, не голосуючи на знак протесту за резолюціями конференції.

З церковних справ.

Зїзд гр.-кат. Епископату в Римі.

В половині листопада ц. р. відбудеться в Римі зїзд цілого греко-католицького Епископату. У зїзді візьмуть участь епископи гр.-кат. церкви з Галичини враз зі своїми еп.-помічниками, епископи із Закарпаття, Югославії, Злучених Держав Півн. Америки й Канади, а також ген. вікарій для гр.-кат. парохій на Буковині й Сигітщині. З уваги на недугу митрополита Львівську Архиепархію заступатиме на зїзді Преосв.еп. д-р Іван Бучко. На порядку нарад зїзду є багато важних справ, що торкаються ріжних основних питань нашої церкви. Сподіються, що зїзд займе також якесь становище дотично справи примусового целібату для гр.-кат. духовенства в американській закарпатській дієцезії еп. Такача, де ця справа грозить ріжними ускладненнями, а то й розбиттям тої дієцезії.

Не здіймають анатеми з Мазепи.

Синод православної церкви в Польщі, що радив від 18. до 23. ц. м. у Варшаві, розглядав м. ін., як ходять чутки, справу церковної анатеми, киненої свого часу прав. церквою на гетьмана Івану Мазепу на приказ Петра В. По довших нарадах Синод, як про це пишуть „Вядомосьці Українське“, прийшов до заключення, що він некомпетентний у цій справі щонебудь рішати (а хтож? — пр. складача), бо в цій справі компетентний, мовляв, царгородський патріярх (де кум, а де коровай! — прим. складача). Синод дозволив тільки прав. духовенству в Польщі відправляти „молитви за розгрішення гетьма Мазепи“, забороняючи й дальше відправу поминальних богослужень і панахид за великого гетьмана.

Отсе рішення варшавського Синоду не може не викликати якнайбільшого обурення серед загалу українських православних, які й так уже за довго терплять усі ті безчисленні русифікаторські затії і заходи, що їх проводить у життя ерархія прав. церкви в Польщі — всупереч інтересам 95 проц. своїх вірних. Після оцієї найновішої пощочини не лишається шануючим себе православним українцям хіба нічого іншого, як піти шляхом протоєрея Табінського, себто шляхом злуки з Апостольським Престолом.

„Польський Костел Народовий“ не принятий до православної церкви.

Протести кращих представників православя проти приняття до православної церкви т. зв „Польського Костела Народового“, увінчалися успіхом. Єрархія православної церкви в Польщі, хоч уже була все підготовила до того приняття, в останній хвилині подалася під напором численних протестів і на сесії Синоду дня 23. ц. м. рішила поставитися негативно до анексу т. зв. „Польського Народового Костела“.

Недоцінена станиця.

(Під увагу батькам.)

Важкий сумнів опановував серця батьків, які мають посилати дітей до школи, на початку цього шкільного року. Реформа шкільництва, переведена так неважійно й без належної підготовки, ввела в наші відносини замішання та дезорієнтацію.

Знесення першої кляси в гімназіях поставило перед батьків до негайного вирішення питання: де примістити тих дітей, що покінчили четверту клясу й готовилися вступити до середньої школи? По думці шкільної реформи повинні вони перейти до чергової, пятої кляси вселюдної школи. Та чи дасться це перевести в практиці? І чи таке вирішення справи буде корисне,

як для дитини, так і для нашої суспільности? Ось питання, над яким батьки не мали багато часу до застанови. Треба було рішати негайно, аби тільки дитина не тратила року.

Шкільний рік зачався. І тепер, коли вже сяк, чи так ту справу тимчасово вирішено, слід нам призадуматися, чи добре ми зробили, чи обовязок супроти рідної дитини виконали по своїй змозі найкраще та чи не можна би і чи не треба з обраного шляху завернути, якщо він хибний.

Всюди стрічаємося тепер з фразою „гіперпродукція інтеліґенції“, — всюди лунає клич: „Спрямуймо нашу молодь на шлях фахової освіти, — заохотім її і підготовмо до розбудови промислу й торговлі!“ Кличі, безперечно, дуже актуальні, а шлях, який вказують, — доцільний. Але про одно треба памятати: не тільки в промислі та торговлі наша будучність! Коли досі наше виховання було однобічне, бо приготовляло людей лише до урядових посад, то не вільно нам упадати тепер у другу крайність і ціле покоління виховати на самих купців та промисловців!

Хоча рідні купці і промисловці створять підстави економічної сили народу, то лише люди зі загальною освітою і спеціяльними студіями зможуть упорядкувати суспільність і держати її на вищому щаблі історичного розвитку.

Отже не приземна думка про мізерний шматок хліба на сьогоднішній день, але далекосяглий погляд на завтра, яке нас чекає! Не звироднілня суспільности через звернення всього молодого покоління в одному напрямку, але всебічня підготовка до заспокоєння всіх потреб великої нації.

А тепер вернемо до питання, яке ми поставили собі на початку: чи добре ми сповнили обовязок супроти своєї дитини і свого народу?

Очевидно, справа найважніша — це здати собі справу з того, на який із вказаних шляхів хочемо свою дитину спрямувати. Найкращою вказівкою в тому напрямку будуть для нас самі здібности й замилування дитини, які вже в дуже ранньому віці виявляються. Коли ми переконані, що праця в ремеслі, чи торговлі буде найбільш відповідати індивідуальності дитини, то вселюдна школа вищого типу дасть її до цього вповні вистарчаючу підготовку.

Зате поважні сумніви мусять збудитися в душі кожного тверезо думаючого батька, коли він записує до вищих кляс народньої школи дитину, якій думає дати повну середню та вищу освіту.

Прошу уявити собі, в яких обставинах відбувається тепер наука в тих семиклясових школах: пята кляса — *мінімум* 70—80 учнів! Тут усі, що булиб так чи сяк ту клясу заповнили, а крім цього всі ті, що мали відійти на дальшу науку до гімназії. Глота, серед якої ледви чути голос бідолашного вчителя. Гигієнічні відносини здебільша жахливі. У лавці, призначеній на чотирьох учнів, тиснеться по 7 і 8. Чи можна в таких обставинах думти про відповідний рівень науки? Хіба дуже наївна людина може сподіватися, що його дитина в V. клясі народній дістане той засіб знання й ту підготовку, яку могла була дістати в гімназії.

Висновки з такого стану річи сам читач собі зробить. А я хочу звернути увагу на одну тільки можливість для батьків, на одну станицю, на жаль, маловідому і майже невикористану. Маю на думці школу при греко-кат. Малім Семинарі у Львові. Школа ця, ведена по плянам клясичної гімназії, створена завдяки батьківській опіці й матеріяльній допомозі митрополита Андрія та при участі найкращих педагогічних сил істнує вже кілька літ. Її завданням не є виховування тільки будучих священиків, як це нераз можна почути з уст необзнайомлених із тим завданням людей. Звання священика таке високе й важке, що ніяка школа людини не назначеної до нього самим Богом приготовити не в силі. Тому школа Малого Семинаря такого завдання собі не ставить.

Але ціль її дуже благородна й висока: виховувати українську молодь в дусі християнської моралі та дати широке загальне знання, щоби людина, яка покінчить цю школу, стала справжнім корисним членом народу і церкви!

У сучасну хвилину, в добу зничіння обичаїв і розкладу основ суспільного життя, в час, коли шиояться кличі далекі від усякої етики й моралі, а радше їй протилежні, — зайве говорити про вартість і необхідність такої саме школи, такого виховного заведення.

На Заході католицькі школи мають уже за собою світлу історію. Взірцево ведені, видають найкращих членів суспільности, а задля свого високого рівня науки мають у деяких державах (Бельгія) першенство перед державними середніми школами. Абсольвенти католицьких Малих Семинарів (у тому числі й нашого Малого Се-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. ЖОВТНЯ 1932.

Д-Р СТЕПАН БАРАН.

Світло, що не світить.

Десятиліття Інституту для дослідів національних справ.

Світлом, що не світить, можна назвати діяльність Інституту дослідів справ національних у Варшаві, що цього року розпочав одинацятий рік свого істнування і з цього приводу видав окреме звідомлення: **Dziesięciolecie działalności Instytutu Badań Spraw Narodowościowych 1922—1932, Warszawa 1932**, стор. 45, 8°.

Діяльність цього Інституту, що має характер наукової орґанізації, зовсім мало у нас відома, а не дуже популярною є вона і серед самого польського громадянства. А шкода, бо публікації цієї наук. установи торкаються нераз і українського питання в Польщі у ріжних його ділянках. Хоча може часом і односторонно насвітлені, всеж таки подають вони чимало фактичного матеріялу, важного для нас не тільки в теоретично-наукових дослідах, але також вельми цінного і для нашої практичної праці в політиці, економії та культурній праці. Тому слід нам ставитися до діяльности згаданого Інституту з повною увагою і більше, як досі, користуватися вислідами його праці.

Думка про потребу заснування Інституту дослідів справ національних зродилася у польських політичних сферах лібералізуючої або радикальної марки, між якими були університетські професори, журналісти, адвокати, високі державні урядовці і політичні діячі, як покійний Тадей Голувко, Станіслав Тугут і Леон Василевський. Інститут заснували в грудні 1921 році, а властиву роботу розпочав він щойно 1922 р., головно над дослідами стану і розвою національних меншин у Польщі і над способом розвязки меншинової проблеми. Метою Інституту у перших роках його істнування до кінця 1923 р. були не так точно наукові досліди, а радше потреби і цілі практичної політики, в дійсності обмежені до дискусійних вечорів. У 1924 і 1925 рр. діяльність Інституту припинилася, як зазначено у звідомленні, з причини несприятливих політичних обставин.

Діяльність Інституту відновлено щойно з початком 1926 року. Тоді Інститут зреорганізовано, його завдання поширено, обмежуючи їх рівночасно до стисло наукових дослідів у таких ділянках: 1) національності в Польщі під культурним, господарсько-суспільним і політичним оглядом; 2) національні питання поза Польщею з окремою увагою до польських меншин і національної політики сумежних держав; 3) меншеневі справи на міжнародньому терені, зокрема на терені Союзу Народів.

Повищі завдання реалізує Інститут при допомозі наукових праць з обсягу статистики, національної економіки, соціольогії, права, історії і т. д., ведених у науковій робітні і в національному семинарі Інституту; 2) веденням архіву матеріялів, що торкаються культурного, віроісповідного, суспільно-господарського і політичного положення національних меншин у Польщі і поза Польщею; 3) веденням бібліотеки творів і публікації з ділянки національного питання; 4) видавничою діяльністю неперіодиків та двомісячника „Sprawy Narodowościowe“ і чвертьрічника у французькій мові „Questions Minoritaires“, — врешті 5) популяризацією народознавства відчитами, викладами, конференціями, виставками і т. д.

Інститут не є державною установою, тільки приватним товариством, істнуючим на основі окремого статуту. Члени його є дійсні. Їхнє число обмежене до 50, а приймають їх загальні збори на предложення управи Інституту зпоміж кандидатів, що мають наук. стаж, або визначне практичне знання предмету і лише зпоміж дійсних членів вибирають орган Інституту. Другу категорію творять звичайні члени, що їх приймає управа і вони мають право користати з усього вивінування Інституту. Інститутові підлягає Бюро Інституту під кермою ґенерального секретаря.

Інститут працює у трьох окремих секціях: 1) в секції меншеневих справ на міжнародній арені; 2) в секції національних меншин у Польщі, що ділиться на комісії: українську, жидівську, литовсько-білоруську і німецьку, до котрої належать всі інші меншини, з поділом на підкомісії для окремих справ і 3) у секції національних питань поза Польщею з підкомісіями: польських меншин і національної політики поза Польщею

(Продовження буде.)

минаря) мають перед собою широко отверті брами всіх західньо-европейських університетів, де є переважно одними з найпильніших студентів.

На території Польщі ідея католицьких середніх шкіл теж потрохи зачинає приїматися. Люблинський університет приймає їх абсольвентів без застережень. — Інші високі школи ще вагаються, хоч є вже випадки, що абсольвенти Малого Семинаря були приняті нарівні з абсольвентами держ. гімназій. Зрештою навіть одержання права прилюдности для тої школи, це тільки питання часу й зацікавлення тією справою з боку самої суспільности. Заки ці відносини налагоджуються, програма навчання у Малім Семинарі побудована так, щоби його учні кожної хвилини могли здати іспит у державній гімназії.

Про рівень навчання говорять факти: При кінці шк. року 1931-32 одному учневі VII. кл. Малого Семинаря грозила двійка з кількох предметів, у наслідок чого був би мусів клясу повторити. Але пішов до одної з львівських держ. гімназій і здав з *добрим поступом* іспит до VIII. кляси. А ось відворотне явище: на основі зовсім доброго свідоцтва з держ. гімназії принято учня до II. кляси Малого Семинаря, а міжтим виявилося, що він навіть читати плавно не вмів. Ще гірше стоїть справа з тими хлопцями, що перейшли до Малого Семинаря після покінчення V-тої евент. VI-тої кляси вселюдної школи. Їх засобу знання навіть рівняти не можна зі знанням давніших учнів М. Семинаря. Вони в класі найслабші. Але не зважаючи на те, ці хлопці не пропащі. При невеликій фреквенції учителі мають змогу занятися кожним учнем зокрема, працювати над розвитком кожної дитини індивідуально так, що до кінця шк. року навіть ті найбільш занедбані діти напевно виб'ються на зовсім добрих учнів. Колиб були остали в школі, де вчилися передше, чекало їх повторення кляси, або — що ще гірше — перехід до вищої кляси без найелементарніших підстав, а це мусілоб гірко відбитися в будучині, якщо учень має намір кінчити середню школу.

Крім релігійно-етичного школа кладе ще дуже велику вагу також на національне виховання молоді. Яку велику вартість уявляє під цим оглядом вповні *незалежне* заведення, зайве хіба говорити. А таким само є Малий Семинар, що має в тому напрямку дуже широкі можливості. Тож і використовує їх уповні. Чиста, безкорисна любов до рідного краю, бажання жити для нього і всі свої сили присвятити його щастю — це той дорогий скарб, який Малий Семинар вкладає в душу кожному свому питомцеві.

Тому батьки, що мають діти в школі й дорожать їх майбутністю, повинні тепер, хоч зачався вже шк. рік, добре застановитися:

1-mo: Що має школа дати моїй дитині?

2-do; Чи школа, до котрої я записав дитину є в силі відповісти тому завданню?

А коли відповідь випаде негативно, то невільно нам допустити, щоби дитина марно тратила рік. *Ще час дитину відобрати і примістити там, де її розвиток умовий і моральний є запевнений.*

Ю. Р.

Свято Ощадности у Львові.

Львівський Відділ Ощадности подає отсим до відома, що в дні **„Свята Ощадности"**, то є неділю, дня 30. ц. м. відбудуться реферати на тему ощадности в слідуючих установах у Львові: Т-во Українська Бесіда в год. 12. в полудне; Міщанське Брацтво, Руська 3, в год. 12. в полудне; Союз Укр. Купців, Підвале ч. 9, год. 11.30 перед пол.; Т-во „Сила", вул. Краківська 17. в год. 6. веч.; Читальня „Просвіти" — Личаків, вул. Крупярська 15, в год. 12. в полудне; Читальня „Просвіти" — Замарстинів, год. 12. в полудне; Читальня „Просвіти" — Знесіння Нове, год. 6. веч.; Читальня „Просвіти" — Жовківська 62, год. 6. веч.; Читальня „Просвіти" — Голоско, год. 6. веч.; Читальня „Просвіти" — Клепарів, год. 6. веч.; Читальня „Просвіти" — Ринок 10, год. 6. веч.; Читальня „Просвіти" — Супінського 21, год. 6 веч.; Читальня „Просвіти" — Богданівка, год. 6 веч.; Читальня „Просвіти" — Левандівка, год. 6 веч.; Читальня „Просвіти" — Сигнівка, год. 6 веч.; Читальня „Просвіти" — Вулька, год. 6 веч.

Проситься Українське Громадянство Львова взяти громадну участь у тих відчитах.

Чи Ви знаєте, що української незалежної преси не субвенціонує ані промисл, ані уряд, ані нічка політична група, що українські ґазети не мають анонсів від державних монополів і підприємств і не мають богатих приватних протекторів? — 4 зол. місячної передплати є підставою матеріяльної екзистенції нашого щоденника — тому мусите їх присилати.

Про потребу греко-кат. священика на Поморю.

(З листів до Редакції.)

Хвальна Редакціє „Діла"!

Звертаюся з одною справою до Вас. На Поморя чимраз більше переносять українців, як православних, так і греко-католиків. Православні українці — це по більшій части бувші козаки, а греко-католики — це переважно урядовці й учительство та служба. Також у ґарнізонах є дуже багато жовнірів-українців. Для православних є двох священиків православних у Торуні, *але для греко-католиків нема священика*, а такий би тут дуже придався.

Питання, хто платив би його удержання. Не знаю, скільки є українців гр.-католиків на Поморю, але на всякий випадок дуже багато. Я маю на думці три розвязки: 1) священик греко-католик міг би бути капеляном військовим, тимбільше, що навіть мала горстка жовнірів-жидів має тут рабіна, а євангелики мають навіть свою військову церкву, хоч їх далеко менше, як гр.-католиків; 2) священик може бути не військовий, коли міг би дістати якусь працю, нпр. як професор гімназії (це при помочі єпископа р.-кат. Окуневського з Пельпліна булоб навіть не тяжко); 3) священик наш міг би бути черненць-редемпторист і мешкати в монастирі оо. Редемптористів у Торуні.

Щодо місця богослуження, то могла би служити церква ґарнізонова в Торуні, або костел оо. Редемптористів, оскільки не далось би уладити каплиці в домі приватнім. Все можливо зробити.

При цій нагоді мушу зазначити, що тутешні греко-католики дуже часто ходять у православну церкву. Спеціяльно на Великдень і Різдво дається відчувати тут брак гр.-кат. священика. Цього року перед пасхою приїхав був якийсь військовий священик. Правив співану Службу Божу, жовнірі і кілька дівчат напричуд гарно співали, але, на жаль, лишень до євангелія, бо від того моменту священик правив лишень тиху Сл. Божу. Отже пів співану, а другу половину читану. Очевидно „соблазнь" для наших заточенців. Не говорю вже про те, що на Поморю спить вічним сном неодин гр.-кат., а нема кому над ним відправити навіть панахиди.

Тому прохаю Вас передати це гаряче бажання багатьох українців гр.-католиків до відома наших церковних властей. Поможіть нам дістати на Поморя гр.-кат. священика!

Торунь, 14. X. 1932.

(Підпис.)

Ґазета не виходить задармо: редакція, папір, друкарня, кореспонденти, експедиція — це все вимагає грошей!

Українські ґазети й одна польська друкарня.

Причинок до „принципіяльної" дискусії.

Від гурту складачів-українців отримуємо такого листа:

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте у Вашім цінним щоденнику помістити цих кілька рядків вияснення:

У полеміці, яка від кількох днів ведеться на сторінках „Діла" і „Нового Часу" у звязку з тютюневими анонсами, впав цілком слушний заміт редакції „Діла", що „Новий Час" не дуже-то придержується „принципіяльних" кличів, бо друкується у польській друкарні. На це „Новий Час" у свому останньому числі заявляє, що друкарня Щасного Беднарського не є польською, бо є в піднаймі кооперативи „Графічний Промисл" і що ця кооператива є українська та що там працюють українські друкарі.

В імя правди подаємо, що хоча друкарня Щасного Беднарського дійсно є в піднаймі кооперативи „Графічний Промисл", але ця кооператива складається з родини Беднарських (4 осіб) і з чотирьох чужинців, які з українством не мають нічого спільного (п. Кондратієв і три жиди). Головним директором є поляк Беднарський, а його помічником згаданий п. К. Посеред складачів нема там ні одного українця.

Коли українські видавництва покинули цю друкарню, щоби уможливити прожиток масам українських друкарів по українських друкарнях, то Вид. „Новий Час", „Народня Справа" „Дзвіночок" і ін. уважають за відповідне друкувати далі в цій друкарні (мабуть з „принципіяльного" становища) і напихати чужинцям кишені грішми українського читача.

Приймїть і т. д.

Львів, 27. листопада 1932.

(Підписи 29-ти українських складачів)

Конвенція українських демократичних клюбів

Ню Йорк, 3. жовтня. Майже безпосередньо перед загальною конвенцією демократичних орґанізацій стейту Ню Йорк відбулася в суботу 1-го жовтня конвенція українських демократичних клюбів цьогож стейту у громаді Вотервліт, де є прегарна й вигідна галя у власнім будинку місцевого українського горожанського клюбу. На конвенцію прибуло біля 30 делегатів, а крім цього гості. Її відкрив місцевий мейор п. Донеллі влучною промовою, витаючи зібраних як співгромадян у роботі політичній цього стейту. Наради тревали цілий день без перерви і закінчилися вибором нового уряду стейтової орґанізації українських демократичних клюбів, що істнує вже три роки під назвою „Союз У. Д. Клюбів Стейту Ню Йорк". Головою вибрано адв. М. Пізняка, секретарем гром. Вол. Ваґнера з Ню Йорку. Зараз у неділю по конвенції відбулося у Вотервліт в год. 3 попол. велике горожанське віче, на якім явилися кандидати на повітові й міські виборні уряди. Загальне враження, що українці шляхом горожанських орґанізацій стають важним чинником у політичному життї Америки.

(„Америка".)

Третя частина населення Ню Йорку без роботи.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. Вілієм Годсон, предсідник ради міської добродійности, оголосив звіт на засіданні екзекутивного комітету із теперішнього стану безробіття в Ню Йорку. Він каже, що майже одна третина, бо аж півтора міліона населення міста, є без роботи й потребує помочи. Каже, що минулої зими було біля 900.000 людей без праці, а тепер це число зросло дуже значно. Біля 4 міл. дол. у місяць видають добродійні установи з публичних фондів на вдержування 116.000 родин, але того за мало. Годсон думає, що треба найменше 6 міліонів на місяць на таку допомогову акцію.

Зовсім поважно говорить про другу европейську війну.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. Епископ англіканської церкви льорд Вілям Ґескойн-Сесил, син преміера з часів королеви Вікторії, прибув до Ню Йорку в гості до своїх одновірців і на бенкеті в його честь учора заявив м. ін. репортерам ґазет таке: Є в Европі сили, які пруть її до нової европейської війни. Нема страху, щоб Англія або Америка взяла участь у ній, одначе їх здержливість у вмішуванні в европейські справи не перешкодить війні. Американська публична опінія має великий вплив в Европі, тому Америка повинна використати цей вплив на утревалення мира. Без публичної опінії не може війни здержати ніякий політик ні дипльомат. Головною причиною війни — по думці епископа — є факт, що народи забули свій обовязок супроти християнства й цивілізації.

Конституційний спір у Німеччині.

Пруський кабінет зібрався 26. ц. м. на нараду в справі ситуації, яка витворилася після рішення липського державного трибуналу. Підчас дискусії премієр Бравн ствердив, що рішення дає деяку змогу упорядкувати ситуацію при співпраці з іншими відповідальними чинниками. Ближчі вияснення премієр дасть на пресовій конференції. Більше нічого не рішено. Крім того премієр Бравн рішив відбути конференцію з президентом Гінденбургом, щоби відмежувати компетенцію давного пруського уряду і комісарської влади. Якщо цим шляхом не дасться осягнути порозуміння, лишається змога рішити спірну справу за посередництвом державної ради. Треба тільки, щоби Баварія дала почин до скликання державної ради, а тоді німецькі південні краї, які підтримували в Липську пруську скаргу, розпоряджали би достаточною більшістю.

Назагал справу уважають дальше дуже ускладненою і тому можливі наглі виступи обох сторін. Урядовий комісар користується дальше правами екзекутивної влади. Неясна теж справа важности іменованих комісарем уповноважнених до державної ради та усунених ним пруських урядовців, справа переказання пруської каси в руки установи, покликаної урядом республики і т. п.

На заповідженій пресовій конференції премієр Бравн заявив, що не має наміру конферувати з Гінденбургом, зате радби увійти в контакт з канцлером Папеном. В справі пруської каси пруський уряд не заняв ще ніякого становища.

Віденський університет закрили.

ВІДЕНЬ, 27. 10. ПАТ. Наслідком вчорашніх ексцесів віденський університет знову закрили. Ексцеси спричинили дипльоматичну інтервенцію американського посла, що явився в бюрі канцлера і вніс скаргу проти побиття чотирьох студентів американських горожан гітлерівцями. Наслідком тієї інтервенції міністр освіти Рінтелен покликав до себе ректора університету, проф. Абля і зажадав енергійних заряджень проти дальших ексцесів. Ректор Абель заявив, що висловить американському послові жаль з приводу побиття американських горожан. На скликаних зборах студентів ректор Абель завізвав їх зберігати спокій, бо дальші ексцеси можуть довести до непередбачених консеквенцій.

Зловили малпу після шістьох тижнів праці.

НЮ ЙОРК, 5. жовтня. Перед 6 тижнями приїхав до Ню Йорку транспорт малп і в часі перевозу з корабля на сушу одна малпа втікла до великого портового будинку, що тягнеться між 58. і 62. бльоком. Не помогали ніякі підступи служби, ані спеціяльних знавців з товариства оборони звірят перед жорстокостями. Біля 500 дол. шкоди зробила малпа тим, що отвирала пачки з овочами, крала сендвичі з візків, перевертала відчиння то-що. Її охороною були крокви під дахом, куди ніхто не міг дістатися. Аж попали на підступ мисливі. Спровадили другу малпу і вона привабила втікача. Нову малпу привязали до сільця, а вона знову втягнула в сільце свою товаришку. Тепер обоє сидять у клітці.

АНГЛІЯ НЕ ЗОБОВЯЗАЛАСЯ БОРОНИТИ ПОЛЬЩІ.

У відповіді на інтерпеляцію в палаті громад англійський міністр закордонних справ відповів, що Англія не приняла на себе зобовязання боронити кордонів Польщі та Чехословаччини перед нападом.

Відносини в Німеччині.

НЮ ЙОРК, 3. жовтня. Карло Кічен, співробітник газети „Сан“, вернувся з політичної 5-тижневої прогульки по Німеччині і тепер пише свої помічення про тамошні відносини. В першій своїй статті Кічен пише, що економічне положення Німеччини є найгірше за всі часи. 16 міліонів людей живе з ласки добродійних організацій, а проте загальне положення народу є ліпше, ніж було перед роком. Нема безнадійности, мораль добра, а це підстава життя суспільности політичні вигляди поправляються, фабриканти чекають на замовлення і зараз пустять підприємства в рух і т. п. Найбільшою підоймою в житті суспільности є сильний уряд фон Папена. Нема страху, щоби Гітлер прийшов до влади, як довго живе Гінденбург, котрого всі респектують. Комуністів не бояться, бо вони не мають сильного проводу, ані не мають вкличів, а фінансова поміч у них заслаба, щоби могла засягнути маси.

Демонстрація безробітних у Льондоні.

ЛЬОНДОН, 27. Х. ПАТ. Голодовий марш безробітних на Льондон скінчився сьогодні. Коло 3.000 безробітних з цілого краю примандрувало вчора вечором і в ночі до Льондону, де примістили їх у ріжних публичних будинках на периферіях міста. Шкотські безробітні були майже чотири тижні в дорозі і зробили пішки около 400 англійських миль. Сьогодні в полудне з ріжних сторін міста розпічнеться демонстраційний похід при участи безробітних Льондону. Концентраційною точкою буде Гайд Парк, де відбудеться демострація і виголосять промови. Комуністи стараються розвинути похід до парламенту, але поліція рішила до цього недопустити. Нинішнього дня робить службу 5.000 полісменів. Безробітні хотять вислати до палати громад делеґацію, зложену з 3 мужчин і 3 жінок.

„Наталка Полтавка“ в радіо.

НЮ ЙОРК, 3. жовтня Недільна (з 2. жовтня) програма базару „Сурма“ в радіостації WOV у Ню Йорку була вийнятковою програмою під кожним оглядом. Крім конечних оголошень, які причиняються до піддержки радіо-програми фінансово, все інше було мистецьке. Йшла оперета „Наталка Полтавка“ з артистами: Марія Гребенецька — сопран, в ролі Наталки; Дора Стеценко, альт, в ролі Терпелихи; Мих. Гребенецький, баритон-бас, в ролі виборного і возного; Мих. Дідович, тенор, в ролі Петра. Роля Миколи, яку мав грати і співати Петро Ординський відпала через недостачу часу. Пєсу віліграли артисти в той спосіб, що безпосередньо перед піснями грали кілька хвилин розмовою ті ролі, що попереджають пісню. А потім ішли отсі співи: „Віють вітри“, „Чи я тобі дочко“, дует „Ой доля людськая“, „Ой під вишнею“, дует: „Гей Наталко“, „Чогож вода каламутна“ і квартет „Де згода в семействі“. Всі пісні, як також і короткий відчит управителя радіостації про Котляревського, як батька української літератури і його „Наталку Полтавку“, просто захопили слухачів. З усіх сторін наспіли до базару признання й бажання продовжувати того роду програми. Це буде залежати від фінансових засобів, бож артисти не можуть все йти безплатно. При цій нагоді годиться згадати, що фортепяновий дострій спочивав також у руках артиста Зібера.

(„Америка“.)

По широкому світі.

— На віденському університеті прийшло знову до бійок, наслідком чого 10 студентів потерпіло рани.

— Французький уряд розпочав будову нового панцирного кружляка місткости 26.500 тон.

— Французький плян безпеки передбачує скорочення військової служби з 1 року до 9 місяців, а скількість дивізій зменшує з 20 на 12.

— У Ню Джерзі арештували б. вязня Беррі, який каже, що вбив Ліндбергового синка.

Преса інформує про події сучасности; ті, що не знають їх, не знають світа, в якому живуть.

Загострення учительської служби.

З днем 1. листопада ц. р. входить в життя новий розпорядок президента республики, що зміняє службові відносини учительства. На основі того розпорядку управителями народних шкіл другого і третього ступня можуть стати тільки учителі, що бодай 2 роки працюють в характері постійних учителів. Шкільна влада має вести службовий спис, до якого слід вписувати всі дані, що торкаються вчителів та їхньої служби.

Для кожного вчителя будуть вестися кваліфікаційні карти, що обійматимуть кваліфікаційні оцінки, виладжувані що два роки. Оцінка походить від двох осіб, покликаних до службового нагляду над учителем. Оцінка складається з трьох ступнів: добрий, достаточний і недостаточний. Якщо оцінка є недостаточна, влада повідомляє про це учителя письмено, подаючи мотиви. Учителеви прислугує право відклику до 14 днів. Учителям не вільно займати ніяких побічних становищ, що приносять матеріяльні користи, без дозволу міністра або зверхної влади. Учителі можуть бути перенесені на власне домагання, але перенести може сам міністер, якщо добро школи цього вимагає.

ВІДІБРАЛИ ДЕБІТ „ГАЗЕТ-І ПОЛЬСК-ІЙ“.

В „Урядовім Деннику Данціґського Сенату“ появився розпорядок сенату, що відбирає дебіт „Газет-і Польск-ій“ на два роки.

ПАТ. зазначує, що після „Курієра Поранного“ і „Іл. Курієра Цодзенного“ це за три місяці третя заборона польської газети.

ЯПОНІЯ ПРОТИ РОЗБРОЄННЯ НА МОРІ.

ЛЬОНДОН, 27. 10. ПАТ. Нормен Дейвіс, що мав сьогодні відїхати до Женеви, відложив відїзд до завтра і нині ще розмовлятиме з Мекдональдом і японським амбасадором. Причиною проволоки виїзду є некорисні вістки, які вчора наспіли з Японії в звязку з англійсько-американським внесенням у справі розброєння на морі, яке узгіднили між собою Мекдональд і Дейвіс. Зачувати, що Японія рішучо відмовилася приняти це внесення.

ЗАСІВ ПРИЧИНОЮ БИТВИ.

КАЇРО, 27. 10. ПАТ. Наслідком спору, до якого дійшло між фармерами в справі переведення засіву піль, прийшло біля Люксору до справжньої битви на пальну зброю. Пятьох фармерів було вбитих а багато ранених. Поліція з трудом привернула порядок.

НЕ ЗАБУДЬТЕ В РОЗМОВІ З ВАШИМ СУСІДОМ, ЗНАКОМИМ АБО СПІВРОБІТНИКОМ ЗАПИТАТИ, ЧИ ВІН: ВИРІВНАВ ПЕРЕДПЛАТУ? ЧИ ВИСЛАВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД? ЧИ ПРИЄДНАВ ХОЧ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА?

БРІНІНҐА ОБКИДАЛИ КАМІННЯМ.

БЕРЛІН, 27. 10. ПАТ. Останніми часами надходять вістки про скріплення передвиборчої боротьби. В Бамберзі після зборів, на яких промовляв бувш. канцлер Брінінг, гурт нац.-соціялістів і комуністів обкидав авто, в якім їхав Брінінг. Каміння розбило шиби авта. Бувший канцлер вийшов ціло.

ПОСТІЙНА НІМЕЦЬКА КОМІСІЯ ПРИ ЛІЗІ НАЦІЙ.

БЕРЛІН, 27. 10. ПАТ. З нагоди побуту сер Еріка Друмонда в Берліні „Германія“ твердить, що іменування дир. Тренделенбурґа заступником ген. секретаря Ліґи Націй можна вважати певним. Підчас побуту Друмонда розглядали теж справу створення постійної німецької комісії при Лізі Націй.

ПАПА ПРОТИ НАВЧАННЯ РЕЛІГІЇ В ЧУЖІЙ МОВІ.

ВІДЕНЬ, 27. 10. ПАТ. „Райхспост“ повідомляє, що пляноване італійським урядом вислання 30 священиків до півд. Тиролю, щоби там учили науки релігії в італійській мові, не вдасться з причини спротиву церкви. А саме наслідком інтервенції епископів у Бріксені та Триденті папа занявся тією справою і дав епископам точні вказівки, які виключать зовсім діяльність італійських священиків, висланих до дієцезій в Триденті та Бріксені.

ЛІТАКИ ПРОТИ БАНДИТІВ.

БУЕНОС АЙРЕС, 27. 10. ПАТ. Поліція при помочі батальону піхоти та трьох літаків почала погоню за бандитами, які схопили недавно одного з великих земельних власників і сина міністра фінансів.

НОВИНКИ

— Овочеві щепи та кущі найкраще садити о-сінню! Добірні торговельні відміни, пригожі для нашого підсоння, по знижених цінах (нижчі від весняних!) негайно висилає фірма: А. Терпиляк, шкілкове та насінне господарство в Залукві, п. Галич. Від збірних замовлень значний опуст. Домагайтеся цінників та оферт. 573 10-15

— Школа танців Т. Витвицького — Рутовського 22. (Народній Дім) улаштовує курс для старших. Початок у понеділок 21. жовтня ц. р. в годині 8. вечір. На бажання замкнені кружки.

— Конфіската „Діла". Вчорашнє (240) число „Діла" сконфіскувало городське староство за одну статейку. Це 34. конфіската нашого часопису цього року.

— На пресовий фонд „Діла" з нагоди місяця преси зложила Управа косівської кооперативи „Гуцульське Мистецтво" один килим, розміру трьох метрів. За цей дар складаємо кооперативі на цьому місці щиру подяку.

— Гостина п-ні Бакер ван Боссе у Львові. В днях 25. і 26. жовтня ц. р. гостила у Львові визначна діячка на міжнародньому терені голяндка пані Бакер ван Боссе, докторка прав і замітна спеціялістка у питанню національних меншин. Пані Бакер ван Боссе є між іншим заступницею голови меншостевої секції при Міжнародній Унії Приятелів Ліги Націй. Перед півтора року піднята вона була на терені цієї унії справу відомих подій у Сх. Галичині з осени 1930 р. Тоді вона була і головою окремої підкомісії для розгляду справи пацифікації. За час свого побуту у Львові відбула вона інформаційні розмови з митрополитом Андрієм і єпископом Бучком на окремих авдієнціях. Далі відвідала голову Української Парл. Репрезентації д-ра Дмитра Левицького, відбула конференції з провідниками усіх національних українських партій та інтересувалася пильно українським жіночим рухом. Союз Українок приймав паню Бакер чаєм. Приїхала ця впливова чужинка до нашого міста з Черновець, де її теж щиро витала тамошня українська громада.

— Нові українські адвокати. „Життя і Право" ч. 3 (22) повідомляє, що адвокатські канцелярії отворили отсі нові українські адвокати: д-р Евстахій Дашинич-Кульчицький в Городенці, д-р Осип Боднар у Надвірній, д-р Сидір Сукно у Бродах, Северин Краснопера в Сіняві к. Ярослава, д-р Гринь Ничка у Фриштаку к. Ясла, д-р Олекса Гарасимів у Дубецьку. — Зголосили перенесення канцелярії: Микола Малицький з Мельниці до Підгаєць, д-р Олександер Маркевич з Підбужа до Підгаєць, д-р Осип Суховерський з Винничк до Львова, д-р Нестор Сивчук зі Станиславова до Львова, Теодор Матейків з Городенки до Снятина.

— Концерт оперової співачки Ольги Єнджейовської. Українська співачка Ольга Єнджеєвська, що постійно живе в Чернівцях, виступить дня 7. листопада ц. р. з концертом в Муз. Т-ві ім. Лисенка у Львові. Черновецька німецька критика музична з великим признанням висловлюється про її виступи, тому треба надіятися, що вістку про приїзд до Галичини п. Єнджейовської наше музикальне громадянство сприйме з правдивим вдоволенням і зацікавленням. Ближчі відомости про концерт і голоси преси подамо пізніше.

— Пяніст Роман Савицький, який останнім своїм виступом на власному концерті у Львові здобув собі беззастережне признання музичної критики і щире захоплення нашого громадянства, виступає з концертами і в більших містах Галичини. Дня 5. листопада виступить з концертом в Стрию. Треба надіятися, що місцеве і дооколичне громадянство зацікавиться виступом нашого пяніста, який, як це видно було з голосів празької фахової критики, здобув собі і на чужині незвичайно високе признання, що в теперішніх, під оглядом конкуренції, дуже важких часах є світлим успіхом нашої музичної справи поза границями нашого краю.

— Російський зїзд у Львові. В днях 25. і 26. ц. м. відбулися у Львові наради „головної російської ради народнього обєднання". У зїзді взяли участь крім представників місцевої общеруської групи також делегати з Рівного, Луцька, Володимира, Берестя та інших міст, а також посол ББ Пімонов, б. пос. Штенгель і ін. Після реферату Пімонова принято резолюції за зміною політичної тактики, що числиться з реальними можливостями, корисними для Польщі та російської меншини.

— Ювилей проф. Огієнка. На весну ц. р. минуло 50 літ від уродин проф. Огієнка. З того приводу гурток прихильників ученого рішив влаштувати в його честь ювилейне свято.

— Розвязання ОВП. у Познанщині. Майже у всіх містах і місточках познан. воєвідства поліція перевела ревізії у діячів „Обоозу Вельк'єй Польскі" та ендецької (народової) партії. Наслідок ревізії такий, що воєвода розвязав партійну організацію ОВП. тому, що вона загрожує публичний спокій, безпеку та лад і викликує загальне занепокоєння. Хто дальше виступатиме на плятформі тієї організації, буде потягнений до карно-адміністраційної або карно-судової відповідальности.

— Неперебірчива реклама „Пшегльонд-у Радйов-ого". Звертаємо увагу любителів кіна, що „Пшегльонд Фільмови, Театральни і Радйови" поміщує знижки до кін, яких управа кін не признають, а цим наражує своїх читачів на неприємні несподіванки.

— Арештування людових діячів. Польська людова партія повідомляє, що у звязку з акцією селянського страйку на терені трьох західних воєвідств арештовано коло 100 людових діячів, між ними б. міністра Вуйціка.

— 24 нових декретів президента республики оголошено у Вістнику Законів з 26. ц. м. Між іншим оголошено декрети про зміну закона що-до доходового податку, кваліфікацій для вчительства народніх шкіл, амнестії та приписи про службові відношення учителів.

— Телефонічні пільги. В польському м-стві почт і телеграфів опрацьовують проекти знижки телефонічних оплат в межах повітів. Себто, що в повіті міжмістові телефони користуватимуться значними пільгами.

— Хто дістає стипендії? Бувший польський премієр, проф. львівської політехніки Бартель дістав стипендію з фонду національної культури для скінчення своїх праць про перспективу. У звязку з тим проф. Бартель має виїхати в найближчому часі за границю.

— Горіючий автобус. Біля головної почти у Львові занялося сидження міського автобусу, що курсує між Янівською вулицею та Клепаровом, як виїхав з ремізи. Перелякані пасажири вискакували з горіючого автобусу. Обслуга вогонь погасила.

— Залізно-бетоновий міст вибудували на ріці Золота Липа коло Бережан. Будова коштувала 90.000 зол. Кермував нею інж. Вл. Вайгель з повітової дорогової управи.

— Здефравдував 48.000 зол. Варшавський окружний суд розглядає справу Тадея Димовського, б. ендецького посла, обвинуваченого за ріжні грошеві зловживання на шкоду Банку Народового, якого був директором. Здефравдовані суми доходять до 48.000 зол.

— Убив тещу. Іван Полець, 34 літн. рільник із Красного пов. Ярослав, підчас суперечки зі своєю тещою Настею Коминко ударив її обухом сокири в голову і розбив їй череп. Перевезена до ярославського шпиталю теща померла за кілька днів. Душогуба арештовано.

— Смерть від електрики. Станислав Баратович, нафтовий робітник з Борислава, доторкнувся проводу високого напруження і згинув на місці.

— Дрібні вістки. З магазину державного спіртового монополю в Дрогобичі вкрали більшу скількість горівок вартости кількох тисяч зол. — В Пехерсдорфі коло Долини згоріла у хаті 83-літн. Анна Пуцмахер, гріючися коло кухні. — Коло Сигнівки під Львовом дістався під колеса потягу столяр Мих. Рифяк, що підхмелений ішов залізничим шляхом. — В Бригідках у Львові убився 21-літн. вязень Яків Ґрінер, упавши з руштовання. Ґрінер мав на другий день вийти на волю.

— Пожежа. В домі Маркуса Мавтнера в Кропивнику Старім пов. Дрогобич вибухла пожежа, що перекинулася на два сусідні доми і господарські будинки, які згоріли до тла. Шкоду обчисляють на 15.000 зол. — В селі Ляцьке Велике (пов. Золочів) згоріло до тла 10 господарств. В господарських будинках згоріло багато цьогорічного збіжа та мертвого й живого інвентаря. Шкоди є на 40.000 зол. Причина пожежі невідома.

— Коли 2-золотівки тратять платничу силу. 27. жовтня оголосили розпорядок м-ства скарбу про стягання з обігу 2-золотових срібних монет. Монети ті тратять силу правного платничого засобу з днем 31. січня 1933 р. Від 1. лютого 1933 до 31. січня 1935 р. гроші ті прийматимуть при заплаті всяких належитостей в скарбових касах і відділах Банку Польського. Після того речинця обовязок виміни тратить силу. Рівночасно появився розпорядок м-стра скарбу, що устійнить новий взірець 2-золотівок. Вони будуть менші від дотеперішніх. З одного боку взір рисунку буде такий самий, як на теперішніх 2-зол., а саме „Rzeczpospolita Polska", посередині орел, а вдолі напис: „2 złote". Другий бік матиме взір, похожий до срібних 10-золотівок себто голову жінки на тлі промінів колосків.

— Летунська катастрофа. Коло Ковна упав літак міжнародньої повітряної комунікації Москва–Рига-Ковно-Кеніґсберг, наслідком чого дві особи потовклися. Упав теж біля місцевости Кохановичі радянський комунікаційний літак, що летів до Риги.

— Хитрун. Поліція в Севіллі арештувала якогось Жана Савля, що признається до участи у вхопленні сина Ліндберга. Савль заявив, що знає цілу справу, однак зізнання зложить тільки перед судом Злучених Держав. Підозрівають, що це тільки штучка, щоби дістатися до Америки.

— Ширші сходини Кружка ім. Ганни Барвінок відбудуться в суботу 29. жовтня ц. р. в год. 6-ій вечором при вул. Мохнацького ч. 12 із відчитом д-ра Івана Ст. на тему: „Враження із Англії", ілюстрований світляними образами. Добр. вільні датки на „Рідну Школу".

— Важне для експортерів грибів. В бюрі промислово-торговельної палати у Львові (кімната ч. 8) можна переглянути дуже основний звіт про можливости й умовини експорту грибів до Арґентини.

— Іспити для кандидатів середніх шкіл. Державна іспитова комісія у Львові для вчителів середніх шкіл повідомляє, що письменний іспит під доглядом відбудеться у цьогорічнім осіннім речинці у днях 3. і 4. листопада 1932, після чого почнуться устні іспити. Письменні іспити відбудуться в старім будинку університету (св. Миколая 4), в год. 8. рано, а устні у колишнім соймовім будинку.

— Міжнародня фотоґрафічна вистава буде відкрита в неділю, 30. ц. м. в кімнатах польського Т-ва прихильників мистецтва у Львові (будинок Промислового музею, вул. Дідушицьких ч. 1). На виставі є репрезентованих 14 держав. Цілість стоїть на високому мистецькому рівні і без сумніву викличе велике заінтересування серед широкої публики. Вистава отворена від год. 10—15.

— Сходини Львівської Делеґатури і всіх делеґатів СУА. відбудуться 31. жовтня ц. р. год. 16., льокаль „Землі" у Львові, Ринок 43/I. Участь всіх Товаришів обовязкова з огляду на велику вагу нарад. **— Д-р Евген Щуровський,** референт делеґатур.

З концертової салі.

ЯН КУБЕЛІК.

Вечір великого розчарування: в памяті тих, що чули колись Кубеліка та уяві тих, що не чули його ніколи — феноменальний віртуоз, блискучий технічними „тріками" жонглер скрипки, інколи навіть справжній, глибокий артист і музика. Тепер, після довгих літ від часу його ост. концерту, даремне шукати в нинішньому Кубеліку чогонебудь із колишнього. Чиста віртуозність, яка може цікавити й подобатися коли вона доведена до таких вершин, що стає вже мистецтвом — тільки безмежно нудить, коли вона подана так страшенне нецікаво і сонно, як саме Кубеліком на його останньому концерті у Львові. Притім: скільки нечистої інтонації у флажеолетах і високих позиціях!

В програмі були: Шотляндська Фантазія Бруха, Концерт Ґольдмарка, власні „твори" Кубеліка і Кампанеля Паґаніні. Зовсім як у 90-их роках...

І-ИЙ ВЕЧІР Т-ВА СУЧАСНОЇ МУЗИКИ.

Перший вечір цього товариства — яке м. і. тепер зовсім реорганізується і заповідає живу діяльність — був присвячений двом капітальним модерним скрипковим концертам: Вейля і Гіндеміта. Шкода, що не прийшлось їх послухати в супроводі орхестри, що дало би повноту вражінь. З обох виконаних творів безперечно цікавіший і більше вартісний концерт Гіндеміта (оп. 36), твір із циклю його „камерних концертів", в яких сольовий інструмент якнайтісніше вяжеться композиційно з формальною цілістю твору — і всетаки дає велике поле до попису виконавцеві. Кипуча вервою і життям друга час-

тила (в першій сольовий інструмент не виступає), широка кантилєна третьої („Nachtst ck") врешті обі останні (чимраз трудніші і „небезпечні" для концертуючого інструменту) найшли в особі п. *Марії Марко* знамениту інтерпретаторку. Ця скрипачка орудує всіми засобами мистецтва гри на скрипці: побіч прекрасної, самозрозумілої техніки і якнайчистішої інтонації ще й памятевою певністю, в якій не кожний із її товаришів-скрипаків з великим імям їй дорівнює!

Крім двох концертів виконала п. Марко ще й сонату грека Скалькотаса, ученика Шенберга. Вона зраджує всі питомі риси тої школи: велике знання дванацяти-тонової техніки та — очевидно — повне орудування технікою композиції. Однак власної інвенції і власної індивідуальности — в сонаті Скалькотаса мало.

П. Погорилєс був при фортепяні дуже добрим партнером знаменитої скрипачки. *а. р.*

Відозви й комунікати.

ДО ФІЛІЙ Т-ВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ!

Від Ред.: Початок отсього комунікату, в якому був заклик у справі святкування 1. листопада, пропускаємо з цензурних оглядів.

Матірнє Т-во Охорони Воєнних Могил поручає всім філіям використати осінні і зимові вечори, як вільніші від щоденних занять, на заокруглення чи викінчення непереведених ще досі праць на вічну память українських поляглих.

Спеціяльно уважає за вказане пригадати:

1) Місцевости, в яких находяться могили поляглих, а які досі ще філій нашого Т-ва не оснували, повинні негайно скласти комітет та зголосити владі своє оснування, зачеркуючи в обсяг своєї діяльности місцевости найближчої округи.

2) Місцевости, які досі ще не закріпили як слід могил поляглих тревалою памяткою, повинні призадуматися над построєнням відповідного памятника, каплиці чи хреста, а вже щонайменше пропамятної таблиці в місцевій церкві з поіменним вичисленням поляглих своєї місцевости чи округи. В крайнім випадку в осені повинні бути полагоджені всі формальности, потрібні до одержання від влади відповідного дозволу, щоби на весну можна було приступити до реалізації проєкту.

3) Місцевости, в яких розкинені могили по полях, повинні або через наші філії, або через основані до цього комітети занятися ексгумацією і перенесенням поляглих на місцеві цвинтарі, бо дозвіл на переведеня ексгумації можна одержати лише в осінні і зимові місяці.

4) Найпізніше до кінця грудня повинні всі філії нашого Т-ва відбути Загальні Збори, щоби перевести перегляд своєї дотеперішньої діяльности та намітити невиконані ще праці на найближчий рік. Філії, які перевели у себе Загальні Збори, повинні надіслати до Матірнього Т-ва звідомлення, виповнене згідно з одержаним квестіонарем. Звідомлення це з організаційних оглядів Централі доконче потрібне. З прикрістю приходиться подати до прилюдного відома, що на 50 філій нашого Т-ва є ще 14, які, не зважаючи на упімнення, вимаганих квестіонарів не надіслали.

5) Обовязком усіх філій, не виключаючи й суспільних установ, збирати дані про наших поляглих і похованих у своїй місцевости (окрузі) та пересилати ті дані до нас, якщо можливо із поданням імени й назвища, місця й дати уродженя, дальше місця, дати й обставин смерти. Згадані дані незвичайної ваги для історії наших змагань нині ще при добрій волі можна зібрати; вони становитимуть цінний статистичний матеріял для обчислення наших поляглих. Весь зібраний матеріял присилати і за інформаціями звертатися на адресу: Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові, вул. Словацького 14., з листами Земельного Банку Гіпотечного.

Львів, дня 24. жовтня 1932. р.

Головна Рада Т-ва Воєнних Могил у Львові.

НЕМА УСТАНОВИ У СВІТІ, ДО ЯКОЇ ЛЮДИ МАЛИ БИ СТІЛЬКИ ПРЕТЕНСІЙ, ЩО ДО ПРЕСИ. І НЕМА УСТАНОВИ, ЯКОЮ ТАК МАЛО ЦІКАВИЛИСЬ БИ: З ЧОГО ПРЕСА ЖИВЕ, ЯКІ МАТЕРІЯЛЬНІ ПІДСТАВИ ЇЇ ЕКЗИСТЕНЦІЇ І ЯК ЇЙ ДОПОМОГТИ.

СПОРТ.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ (ЛІҐ.).

В неділю 30. ц. м. відбудуться на грищі „Цитаделі" в год. 11. рано товариські змагання між Україною і ліґовою дружиною Погоні. Ця стріча заповідається незвичайно цікаво, тому, що обі дружини находяться в добрій формі і виступлять у найліпших своїх складах. Україна виставить той сам склад, у якому перемогла Чорних 5:3, скріплений ще Лапчуком. Тому слід надіятися гри гарної і повної емоції.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Бельгія 124.10, Голяндія 359.10, Льондон 29.65, 29.60, Нюйорк 8.915, Нюйорк кабель 8.919, Париж 35.04, Швайцарія 172.25.

Долярові банкноти в позабіржевих оборотах 8.904. Золотий рубель 4.60 і пів. Девіза на Берлін у міжбанкових оборотах 211.70. Німецькі марки-банкноти у приватних оборотах 211.40.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 27. X. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 18—20 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 5·30—5·40 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 28. X. год. 7.30 веч. „Марія" (Абонам. 2).

Субота, 29. X. год. 7.30 Опера.

Неділя, 30. X. год. 3.30 веч. „Схоплення сабінок".

Неділя, 30. X. год. 7.30 веч. „Марія" (Абонам. 2).

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 28. X. год. 7.30 веч. „Олімпія" (Абонам. 2).

Субота, 29. X. год. 3.30 „Пінокіо" байка для дітей (премієра).

Субота, 29. X. год. 7.30 веч. „Олімпія" (Абонам. 2).

Кіна.

АПОЛЬО: „Москва без маски".

АТЛЯНТІК: „Люди за кратами".

КАСІНО: „Чоловік-мавпа" (Ван Дайк).

КОЛІСЕЙ: „Жар крови", ревія: „Як бавитися, то бавитися!"

КОПЕРНИК: „Франкенштайн" (Борис Карлов).

МАРУСЕНЬКА: „Франкенштайн" (Борис Карлов).

МІРАЖ: „Бен Гур" (Рамон Новаро).

ОАЗА: „Беніта, цвітка Гавани".

ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець" (сценарій Рода Роди).

ПАН: „Конгрес танцює" (Ліліяна Гарвей).

ПАСАЖ: „Сензація цирку Роксі", „Чар Танга".

ПРОМІНЬ: „Відкіля ворогів немає".

СТИЛЕВЕ: „Натхнення" — з Гретою Ґарбо.

УТІХА: „Застава смерти", „Мрія" (Гаррі Ліדтке)

ХИМЕРА: „Культ тіла".

Закордонне радіо.

Субота, 29. жовтня 1932.

Братислава (278,6) 16.10 Концерт, 21.20 Штравсові вальси, 22.20 Трансм., **Бреслав** (325) 11.30. 16.30 Концерт. **Мілано** (331,4) 20.30 „Аїда" оп. Верді, **Гельсінгфорс** (368,1) 18.15 „Три мушкетери" оп. Бенацького, **Білгород** (430,4) 12.05 Концерт, 20.00 Опера, **Рим** (441,2) 13.00, 17.30 Музика, 20.45 „Ля Ведова Скальтра" кір. опера Вольф-Ферарі. **Брюсель** (509,3) 13.00 Концерт, 21.00 „Пелеас і Мелісанда" песа Метерлінка, **Відень** (517,2) 11.30 Капеля, 16.45 Камер. музика, **Мінхен** (532,9) 20.45 Вес. вечір, **Будапешт** (550,5) 12.05, 19.45 Концерт, **Харків** (937,5) 10.00, 12.15 14.30, 15.00, 19.00 Концерт, 24.00 Звуковики, **Париж** (1724,1) 22.00 „Аврізь" комедія Бера й Вернеля.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 29. жовтня 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10 Грамофон, 13.10 Метеор. комунікат, 13.15 Шк. поранок, 15.40 Господ. комунікат, 15.50 Військ. вістки, 16.00 „Над срібною Іквою", для дітей, 16.25 Авд. для хорих, 16.40 „Криза і жінка як консументка", 17.00 Грамофон, Сільва рерум, 17.40 Акт. відчит, 18.00 Солісти (німецька музика), 18.55 „Покривджене сонце" фейл., 19.10 Всячина, 19.30 На овиді, 19.45 Прес. радденник, 20.00 Легка музика, 22.05 Шопенові твори, 22.40 Паризький ярмарок, 22.55 Комунікати, 23.00 Танц. музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Т-во „Українська Захоронка" у Львові улаштовує для своїх членів і впроваджених ними гостей у дні 5. листопада 1932 в год. 10. у салях „Української Бесіди" **Чайний Вечір** із танцями й ріжними несподіванками. Увесь дохід призначений на закупно річей для найбідніших дітей і тому Комітет сподіється, що Вш. Громадянство явиться якнайчисленніше.

VIII. Звичайні Загальні Збори Т-ва „Українська Студентська Громада" в Кракові приймають до відома відмову принятя почесного членства п. Гайдукевича Олекси й рівночасно зазначують, що міг це зробити в дещо іншій формі, яка не була би образливою для Загальних Зборів і цілого Т-ва. — За президію VIII. Звичайних Загальних Зборів Т-ва „Українська Студентська Громада" в Кракові: Теодор Босий вр. предсідник, Марія Охримович вр. секретар. 719 1—1

Ширші сходини членів жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок відбудуться в суботу 29. жовтня о 6. годині в домівці Мохнацького 12. На денному порядку відчит д-ра Івана Ст.: „Враження з подорожі до Англії", ілюстрований світляними образами. О численну участь просить Старшина. 721 1—1

На „Рідну Школу". Іван Ільницький-Занкович із Росточок, повіт Долина і Марта Кнут із Риги складають за посередництвом Редакції „Діла" 100 золотих на Рідну Школу замісць повідомлень про їх вінчання, що відбулось 15. 10. 1932.

МИКОЛА МАТІЇВ-МЕЛЬНИК

КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР

Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

ШЕВЧЕНКО і КНЯЖНА РЕПНІНА

Ціна 1·50 зол., на почт. перес. 50 сот.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОРОНКИ 9 сотиків, матеріяли до фiранок, колдри, постіль, брокати просто задурно фірма **Фрайліх**, Львів, Сикстуська ч. 21. 561

ТОРБИНКИ жіночі зі шкіри — великий вибір — найдешевше в робітні римарсько-ґалянтерійній **М. Барера, вул. Сикстуська 2.** 370 13—33

УЛАШТОВУЮ курс модерного ручного трикотарства від 1. листопада. Ціна 10 зол. місячно. Зголошення і інформації від 12—1. і 4—5. Приймаю замовлення на батіки і трикотарські роботи. Міна Бачинська-Зелена, Театинська 31, I. 3—3

МАШИНУ до писання „Мерцедес" укр.-польську, дуже мало уживану продам. Зголошення до фірми „Уна" в Дрогобичі. 712 2—2

МЕШКАННЯ 2-ох покоїв з кухнею, околиця байдужа, глядаю від 1. XI. за місячним чиншом. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Точний". 1—1

КОНЦИПІЄНТ із судовою практикою шукає посади в адвоката на скромних умовах. Зголошення до Адмін. „Діла" під „Конципієнт". 724 1—1

КАНДИДАТ адвок. літ 35 одружиться з образованою панночкою до 27 років, найрадше дочкою адвоката. Посаг вимаганий. Зголошення разом зі світлиною до Адмін. „Діла" під „Кандидат". За зворот світлини і дискрецію ручить словом чести.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВІЧНІ ПЕРА

найдешевше направляє спеціяліст „Окін" пл. Марійська ч. 4 (Готель Европейський). 718 1—2

АҐЕНТІВ

з доброю вимовою, солідних, на цілу Галичину до легкої аквізиції — шукаємо „Взаємносьць" коопер. кред. Познань Близчі інформації подасть генераль. репрезентант **Фетт Адольф**, Львів, Берштайна ч. 9. 717 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.